

Motion till riksdagen

1988/89:N418

av Inger Schörling m. fl. (mp)

Avveckling av kärnkraften, m.m.

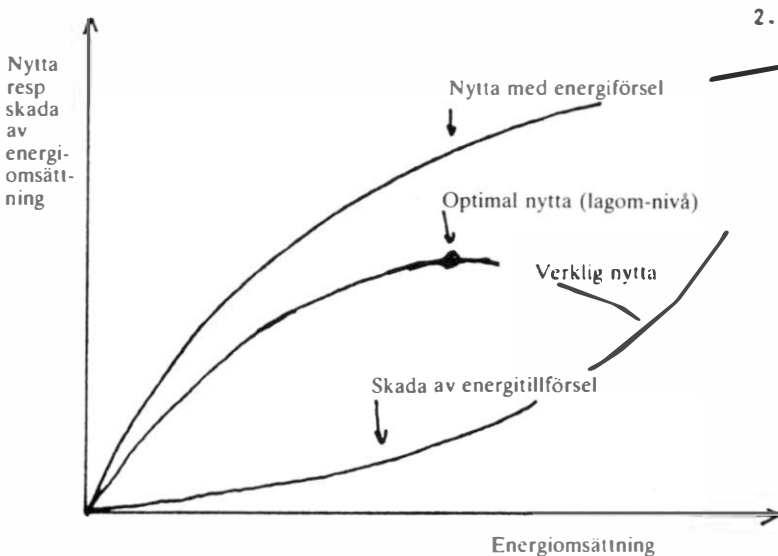
1. Grundläggande värderingar

Miljöpartiet de gröna sätter in alla samhällsfrågor i ett långsiktigt globalt perspektiv och frågar sig vad solidariteten mellan människor och mellan dagens och morgondagens generationer kräver.

Vår analys av dagsläget är att mänskligheten lever kortsiktigt och ansvarslost och förlösar de tillgångar som borde reserveras för framtiden. De största syndarna är industriländerna som trots att de endast utgör ca 20 % av jordens befolkning förbrukar ca 75 % av de ändliga naturtillgångarna. Ett nytänkande – ja, en kulturrevolution – är nödvändigt om mänskligheten skall ha en framtid.

Energipolitiken är central vid val av framtid. Utan energi inget liv, men med energislöseri uppstår skador på hela livsmiljön samtidigt som ändliga råvaror förlösas inklusive själva energiråvarorna. Människan behöver energi för sin mat, sin värme, sina redskap och sina transporter. Men det är med energibehovet som med matbehovet; får vi inte hälsosam mat i tillräcklig mängd svälter vi, men äter vi för mycket mat blir vi också sjuka. Alltför många människor i vårt land gräver – bildligt talat – sin grav med tänderna.

En lagom energinivå kan illustreras med nedanstående figur:

Ju mer vi stegrar energiomsättningen, det må gälla en enskild individ eller ett helt samhälle, desto mindre blir den tillkommande nyttan per energienhet. Med skadorna är det tvärtom, ju mer energi människorna vill utnyttja desto svåråtkomligare blir den och skadorna ökar mer än linjärt. Dessvärre är det inte säkert att skadorna drabbar samma människor som njuter av fördelarna. Resultatet blir att det finns en punkt där den effektiva nyttan minskar vid ökande energiomsättning. Miljöpartiet de gröna påstår att industrisamhället har passerat "lagom-nivån" och ligger på höger sida av optimalpunkten. För att undvika miljökatastrofer och för att ta ansvar för framtiden bör energiomsättningen i det svenska samhället (liksom i hela industrivärlden) minskas. Miljöpartiets grundinställning är sålunda att vårt samhälle förbrukar mer energi än vad som är nyttigt. En hög energiförbrukning har påtagliga knarkeffekter. Den skapar en rastlös konsumism, som ständigt söker tillfredsställelse i att äga och förbruka istället för att vara, vårda och ta vara på vänskap. Redan betraktandet av konsumtionssidan motiverar därför en sänkt energiomsättning. Men än starkare argument för detta får man om man betraktar de skadliga bieffekterna av en hög energiomsättning.

2. Val av energikällor

Det blir alltmer uppenbart att de energikällor som industrisamhället valt att satsa på har lett in i en återvändsgränd, som motiverar ett radikalt nytänkande vid val av energiframtid. Miljöpartiet menar att mänskligheten inte blint måste gå mot en katastrof utan att det finns möjlighet att välja framtid. De allra flesta energikällor som står människan till buds har sitt ursprung i solenergin. Solen – denna gigantiska fusionsreaktor – är den enda form av kärnkraft som är miljömässigt acceptabel tack vare säkerhetsavståndet 150 miljoner kilometer. Den jordiska fissionsenergin är däremot miljömässigt oacceptabel och kommer, om mänskligheten fortsätter att använda den, på längre eller kortare tid att leda till strålningsförgiftning av vår planet. Den är miljömässigt oacceptabel från urangruvan till slutförvaring både i sin militära bombvariant och i sin civila reaktorvariant.

Miljöpartiet kräver att Sverige snabbt avvecklar all uranenergi och menar att detta kan ske på tre år eller mindre med måttliga svårigheter för folkhushållet. Denna energimotion förordar att avvecklingen startar omedelbart.

Men inte endast uranenergin måste avvisas. De fossila bränslena – kol, olja, fossilgas, torv, skiffer etc. – utgör visserligen lagrad solenergi, men genom att föra upp de stora mängder kol som finns lagrade i jordens inre till atmosfären i form av koldioxid, stör man på ett oacceptabelt sätt atmosfärens sammansättning. Mycket pekar på att vi redan nu ser de första tecknen på de väderförändringar som följer av den s.k. växthuseffekten. Lyckligtvis tillförs Sveriges yta årligen solenergi 5 256 000 TWh (värme), vilket är ungefär 12 000 gånger Sveriges årliga energiomsättning. Det finns alltså anledning att tro att Sverige genom förnuftig energihushållning och energiteknik kan bli

praktiskt taget självförsörjande på energi. De energislagsom miljöpartiet vill satsa på direkt och indirekt solenergi i form av:

- vattenkraft
- vindkraft
- biologiska bränslen
- direkt solvärme
- ord- och sjövärme via värmepumpar.

På sikt kan solceller för elproduktion bli av betydelse.

De biologiska bränslena kan förekomma i många varianter, såsom: Ved, vedavfall, energiskog, energigrödor såsom lucern, halm, vass etc.

De biologiska bränslena kan användas direkt som ved, flis etc, men de kan också förädlas till biogas, metanol, etanol etc.

De energiråvaror som bör avvecklas är: uran, kol, petroleum, fossilgas och torv.

Miljöpartiet kräver följande planering för omställningen:

Uranenergi (kärnkraften) avvecklas på tre år, huvuddelen (minst 85 %) av de fossila bränslena avvecklas på 25 år.

Under denna 25-årsperiod bedrivs ett intensivt energihushållningsprogram, som går ut på att energiomsättningen skall minska med minst 2 % om året (eller 40 % på 25 år).

3. Samhällsstruktur och styrmedel

Miljöpartiet de gröna godtar som bekant inte konventionell ekonomisk tillväxt som samhällsmål. En sådan tillväxt förenas normalt med ökad varuproduktion och varuanvändning, den leder med all säkerhet till onödig förbrukning av ändliga råvaror både energiråvaror och metaller men också ändliga råvaror kan komma att överförbrukas. I många fall bör produktionen minska genom att man väljer en politik som satsar på hushållning, reparation och återanvändning.

De områden där energislöseriet är mest påtagligt måste bli föremål för styrning så att förbrukningen minskar, det kan gälla papper (tidningar, förpackningsmaterial), aluminiumförpackningar, plastvaror och energislösande byggprojekt. Stora energivinster finns sannolikt att hämta på transportområdet där transporter per bil, lastbil och flyg drastiskt minskas till förmån för cykel, buss, spårvagn, tåg och båt. Men även i befintliga bostäder och lokaler kan stora vinster göras genom förbättrad isolering, värmeåtervinning och mycket energieffektiva apparater och maskiner. Teknik för allt detta finns redan idag men den kan ytterligare utvecklas. Politikens uppgift är att genom lämpliga styrmedel uppmuntra användning av miljövänlig och energisnål teknik.

När det gäller elektricitet bör betonas att elkraft inte är en energiform som finns i naturen utan är en metod att överföra energi från en primär energikälla till en energiförbrukare. Energikällan kan vara rörelseenergi i ett vattendrag eller värmeenergi i ett värmekraftverk. Elektriciteten överför delar av den avgivna energin till en mottagare som normalt använder den i form av mekaniskt arbete (elmotorer), ljus, ljud eller värme.

De operativa målen för energipolitiken bör vara:

1. Minska snabbt kärnkraftsanvändningen. Detta kräver sträng hushållning med elenergi. Framför allt bör alla former av elvärme – särskilt s.k. direktvärmade – ersättas med andra slag av värmeenergi, på kort sikt ofta olja och på litet längre sikt biologiska bränslen, solvärme mm.
2. Stoppa all nybyggnad av anläggningar som använder fossila bränslen.
3. Stoppa all ökning av trafik som drivs med petroleumbränslen, d.v.s. huvuddelen av bil-, lastbils- och flygtrafiken, och inled en övergång till miljömässigt bättre, energisnåla transporter.

Staten bör använda alla de redskap som står till buds för att styra energisystemet i ovan angiven riktning. De styrmedel som bör användas är energiskatter, subventioner, utsläppsskatter och lagstiftning. En av de första åtgärder som bör vidtas är förstatligande av samtliga kärnkraftverk i enlighet med kraven på linje 2:s valsedel i folkomröstningen om kärnkraft år 1980.

Energiskatterna har sålunda följande syften:

1. Att bidra till finansiering av statlig verksamhet. I synnerhet sådan som direkt krävs för omställning av energiutnyttjandet i miljövänlig riktning. Dock bör miljöskadliga utsläpp där så kan ske beskattas direkt genom utsläppsskatter.
2. Att minska importberoendet och skapa ett tryggare energisystem baserat på självförsörjning. Därigenom förbättras även bytesbalansen.
3. Att begränsa energilöseriet och gynna miljövänlig energisnål teknik.
4. Att skapa många inhemska arbetstillfällen i ett decentraliserat energiförsörjningssystem där produktion och förädling av biobränslen spelar en stor roll liksom produktion och installation av solvärmearrangingar.

4. Dagens energiskattesystem

Det nuvarande energiskattesystemet har byggts upp stegvis och förefaller inte vara baserat på en genomtänkt princip. Skatten tas ibland ut i producentledet, ibland i konsumentledet, ibland både – och. Elektricitet beskattas i både producent- och konsumentledet, trots att den inte är någon energikälla. Miljöpartiet de gröna anser att skatt skall tas ut på råvaran, ej på den förädlade produkten. Detta uppmuntrar till hushållning med råvarorna och gynnar de effektiva metoderna framför de ineffektiva.

Av nedanstående tabell framgår dagens energiskattesystem. Alla skatter har här översatts till en gemensam energibas och uttryckt i öre per kilowattimme, oberoende av om det gäller mekanisk, elektrisk eller värmebaserad energi.

Dagens energiskatter:

Kolbränslen	410 kr./ton	5,3 öre/kWh
Eldningsolja 1	978 kr./m ³	9,8 öre/kWh
Eldningsolja 5	978 kr./m ³	9,1 öre/kWh
Dieselolja	978 kr./m ³	9,8 öre/kWh
Naturgas	308 kr./1 000 m ³	3,1 öre/kWh
Gasol, industriell	185 kr./ton	1,5 öre/kWh
Bensin, blyad	284 öre/liter	32,6 öre/kWh
Bensin, oblyad	264 öre/liter	30,3 öre/kWh
Metanol	80 öre/liter	18,4 öre/kWh
Etanol	80 öre/liter	13,6 öre/kWh
Gasol, fordon	92 öre/liter	12,6 öre/kWh
El för hushåll	7,2 öre/kWh	7,2 öre/kWh
El för hushåll (vissa kommuner)	6,2 öre/kWh	6,2 öre/kWh
El för industri	5,0 öre/kWh	5,0 öre/kWh
Elproducentsskatt för kärnkraft		0,2 öre/kWh
Vattenkraft före 1973	2 öre/kWh	2,0 öre/kWh
Vattenkraft 1973–1979	1 öre/kWh	1,0 öre/kWh
Flygbensin/diesel		0 öre/kWh
Eldningsolja för fartyg		0 öre/kWh
Eldningsolja för elproduktion		0 öre/kWh
Kol för elproduktion		0 öre/kWh
Uran för elproduktion		0 öre/kWh

5. Kommentarer till dagens skattesystem

Det framgår med all önskvärd tydlighet att skattesystemet inte är särskilt konsekvent och därför bör reformeras efter några enkla principer.

1. I möjligaste mån bör alla fossila bränslen beskattas likartat med hänsyn till deras nytta – deras energiinnehåll. När bränslena används för icke-energiändamål bör de eventuellt särbehandlas. Denna fråga tas ej upp här. I den mån bränslena leder till sekundära effekter i form av miljöskadliga utsläpp bör om möjligt utsläppen beskattas, om detta ej är möjligt är en tilläggsskatt på användningen motiverad. De fossila bränslena har alla följande egenskaper gemensamma:
 - a) De alstrar alla koldioxid vid sin förbränning. Om kolets koldioxidavgivning sätts till 100 % blir halten per energienhet 80 % för olja och 50 % för naturgas. Kolet skapar dessutom betydande askproblem. Att kol är lägre beskattat än olja och naturgas är inte acceptabelt.
 - b) Alla fossila bränslen utom torv skapar ett stort utlandsberoende och en påfrestning på handelsbalansen samt en därav följande osäkerhet.
 - c) De kräver storskaliga system för import, distribution och användning, vilket är särskilt påtagligt för naturgasen.
2. Alla fossila bränslen bör därför – trots vissa olikheter – enligt miljöpartiets uppfattning beskattas lika. Visserligen har naturgasen lägre utsläpp av koldioxid, men med hänsyn till att uppbyggnaden av ett dyrbart distributionsnät för ett nytt importbränsle bör motverkas, menar vi att skatten skall vara densamma som för övriga fossila bränslen. Förutsättningen för lika skatt är som tidigare nämnts att utsläppen beskattas separat.
3. För vissa bränslen kan man som nämnts inte med fördel beskatta de miljöfarliga utsläppen. Det finns då anledning att ha en tilläggsskatt för

sådan energianvändning. De viktigaste är bilismen och flyget. Dessa tilläggsskatter avser alla miljö- och hälsoeffekter samt betalning av infrastrukturen: vägar och flygplatser m.m.

4. Det förefaller minst sagt ologiskt att energianvändning för generering av elektrisk energi skall vara obeskattad. Visserligen är elenergin beskattad med 5–7,2 öre/kWh, i snitt 5,2 öre/kWh, och detta kan översättas till en skatt på energiråvara.

Om man antar distributionsförlusten vara 8 % och verkningsgraden vara

– kärnkraft	33 %
– oljekondensverk	38 %
– kraftvärmeverk	90 %

finner man att skatten på råvarorna uran och olja blir

– kärnkraftverk bränsle	1,6 öre/kWh
– kondenskraftverk olja	1,9 öre/kWh
– kondenskraftverk kol	1,9 öre/kWh
– kraftvärmeverk olja/kol	4,3 öre/kWh

Det framgår med all önskvärd tydlighet att den mest ineffektiva energianvändningen har den lägsta energiskatten. Naturligtvis borde det snarare vara tvärtom. Ett minimikrav borde vara att alla fossila bränslen beskattas lika. Därigenom får brukaren ett incitament att använda de mest effektiva energiomvandlingsmetoderna. Dagens system premierar ineffektiv energianvändning.

5. Lika orimligt är det givetvis att flygtrafik och fartygstrafik skall ha helt obeskattad energianvändning. De bör beskattas dels med samma råvaruskatt som alla andra energianvändare, dels med särskild skatt med hänsyn till miljöfarliga utsläpp, dels med hänsyn till att deras infrastruktur delvis bör betalas via bränslet på samma sätt som bilismen.
6. Vattenkraften bör beskattas som en energiråvara. Egentligen borde givetvis naturresursen: medel-vattenflöde gånger fallhöjden beskattas. I snitt omvandlas 85 % av tillgänglig energi till elektrisk energi. Av detta förloras ytterligare ca 1,4 % i vattenkraftverkens egenförbrukning samt ca 10 % i transmissionsförluster. 5,2 öre/kWh i konsumentskatt motsvarar sålunda 4,6 öre/producerad kWh vid kraftverket.

6. Miljöpartiets skatteförslag

Principerna framgår i stora drag av vad som ovan anförts som kritik av nuvarande skattelagstiftning, men sammanfattas här:

- a) Förslaget avser beskattning under nästa budgetår och innehåller kompromisser med hänsyn till att en snabb omläggning till ett rättvisare system leder till alltför plötsliga prisändringar, framför allt på elenergi. Skatteharmoniseringen måste ta flera år. Huvudsaken är att alla energiråvaror blir dyrare utom de inhemska nya förnyelsebara energiformerna, vilka skall uppmuntras.

- b) Som tidigare sagts bör skatten för vissa energislag uppfattas som en summa av ren energiskatt, skatt på miljöeffekter och skatt för att bekosta infrastruktur.
- c) All skatt redovisas som öre/kWh men kan för uppbördsändamål översättas till mera praktiska mått såsom kronor/ton eller öre/liter varvid normerade översättningstal används.
- d) I möjligaste mån tas skatten ut på energiråvaran. Det betyder att elskatten avskaffas. Differentieringen av vattenkraftsskatten bibehålls. Torven som är ett inhemskt men fossilt bränsle föreslås beskattas med hälften av de importerade bränslenas skatt per kWh.
- e) Miljöpartiet tar avstånd från alla idéer om mervärdesskatt på energi. En mervärdesskatt skulle innebära en omotiverad skatterabatt för exportindustrin. Dessutom strider den mot ovan angivna värderingar att skatten skall ta hänsyn till energiinnehåll och ett flertal andra egenskaper. Under en övergångstid föreslår miljöpartiet vissa omställningsbidrag till särskilt energikrävande industri.
- f) Förslaget innebär ökade energiskatter som medför tillfälligtvis ökade skatteintäkter. Dessa extra skatteintäkter bör användas för engångskostnader i förbindelse med kärnkraftsavvecklingen och omställningen till ett energisnålt samhälle. Endast sådana energiskatteintäkter som bedöms vara långsiktigt stabila kan användas till transfereringar eller kontinuerliga konsumtionsändamål.
- g) De energislag som baserar sig på inhemska energislag ger obetydliga miljöeffekter och (med undantag för torven) ingen ökning av koldioxid-effekten. Därför är vindkraft, biobränslen, solkraft, spillvärme, jordvärme etc. helt skattefria. Det gäller även metanol och etanol från inhemska energiråvaror.
- h) Bensinskatten höjs med 1,25 kr/liter för oblyad och 2,25 kr/liter för blyad bensin. Särskilt utsatta grupper med stort bilberoende kompenseras i särskild ordning för skattehöjningen.
- i) Den föreslagna skatten på uran, 3,5 öre/kWh, och på kol och olja, 3 öre/kWh, leder till kostnadsökningar för producenten med 10,5 öre/kWh el vid kärnkraftverken och 7,9 öre/kWh el vid olje- och kondensverken (medelverkningsgrad 33 respektive 38 procent). Samtidigt föreslås att elskatten 7,2 öre/kWh el för hushåll, 5 öre/kWh el för industri samt den särskilda kärnkraftsskatten på 0,2 öre/kWh el skall slopas. Om transmissionsförlusterna är 8 % kommer – om producenten kan ändra sitt pris i förhållande till sina kostnader – priset för elenergi i konsumentledet då att öka med:

	Hushåll öre/kWh el	Industri öre/kWh el
Kärnkraftsel	4.2	6.4
Olje/kolkondens	1.4	3.6

Oljekondens kommer dock knappast att vara aktuellt förrän en stor del av kärnkraften är avvecklad. Konsekvensen av en råvaruskatt blir att alla elkonsumenter behandlas lika. Miljöpartiet finner ingen anledning

övergångsskede kommer dock den relativt kraftiga prisökningen på el för industrin att i starkt elkrävande industrier leda till akuta problem. Därför föreslås nedan vissa stödåtgärder för sådan industri under en övergångstid.

- j) Vattenkraftsskatten föreslås bli 10,6 öre/kWh el för äldre vattenkraft (byggd före 1973) och 9,6 öre/kWh el för nyare vattenkraft levererad från kraftverket. Eftersom konsumentskatten som är i snitt 5,2 öre/kWh el har slopats betyder ovanstående en reell höjning av skatten hos producenten med 4 öre/kWh el.
- k) Miljövårdsavgifter för utsläpp av kolväten, kväveoxider och svaveloxid skall uttagas av industrier och kraftverk med utsläpp över 1 ton per år med 23 000 kr per ton utsläpp. Detta redovisas mer i detalj i vår miljövårdsmotion.
- l) De avgifter som erfordras för att hantera kärnkraftens giftiga radioaktiva avfall redovisas också i en separat motion.
- m) Kilometerskatten för dieseldrivna fordon leder till att dessa får en betydligt lägre skattebelastning per kWh än bensindrivna fordon. Kilometerskatten höjs i proportion till skattehöjningen för blyad bensin, d.v.s. med 79 procent.

Miljöpartiets förslag till energiskatter

Allt i öre/kWh

Energiråvara	Basskatt	Miljöskatt	Skatt för infrastruktur	Total skatt
Vattenkraft ¹				
äldre	10,6	–	–	10,6
Vattenkraft				
nyare	9,6			9,6
Vindkraft	–	–	–	–
Biol.bränslen	–	Anm. 2	–	–
Solenergi	–	–	–	–
Kol ³	11,8	Anm. 2	–	11,8
Torv	5,9	Anm. 2	–	5,9
Naturgas ⁴	11,8	Anm. 2	–	11,8
Gasol, industri	11,8	Anm. 2	–	11,8
Eldningsolja ⁵	11,8	Anm. 2	–	11,8
Dieselloolja ⁶	11,8	Kilometeravgift bilar		11,8
Bensin blyad	11,8	46,6		58,4
Bensin oblyad	11,8	32,9		44,7
Metanol och etanol från inhemska råvara	–	–	–	–
Metanol och etanol från importråvara	(råvaruskatt		11,8 öre/kWh)	
Gasol, fordon	11,8		32,9	44,7
Flygbränsle	11,8	3,3		15,1
Fartygsbränsle	11,8	Anm. 2	–	11,8
Kol f. elprod. ⁷	3	Anm. 2	–	3
Olja f. elprod. ⁷	3	Anm. 2	–	3
Gas f. elprod. ⁷	3	Anm. 2	–	3
Kärnbränsle för elprod.	3,5	Anm. 8	–	3,5

- Anm. 1 Skatten avser kWh ut från stationen.
- Anm. 2 Som tidigare angivits utgår en miljöskatt på alla utsläpp över 1 ton/år av svaveloxider, kväveoxider och kolväten på 23 000 kronor/ton.
- Anm. 3 Metallurgiska kol är obeskattade, däremot beskattas användning av koksverksgas och masugns gas för energiändamål utanför verket med 11,8 öre/kWh.
- Anm. 4 Redan i drift varande naturgasanläggningar betalar bara 2/3 av skatten, d.v.s. 7,9 öre/kWh.
- Anm. 5 Oljefraktioner som råvara i kemisk industri: plast, färger, läkemedel etc. är tillsvi vidare skattefria.
- Anm. 6 Det bör utredas om kilometerskatten kan slopas och energiskatten för dieselfordon harmoniseras med bensinskatten. Detta måste kombineras med stödåtgärder för vissa förbrukare såsom jordbrukstraktorer.
- Anm. 7 Det finns ingen rimlig anledning varför skatten på elkraftsindustrins råvaror skall vara lägre än för annan industri, men en harmonisering måste genomföras stegvis för att inte konsekvenserna skall bli drastiska.
- Anm. 8 Kärnkraftsindustrin belastas idag med miljöavgifter (avfallsavgifter) som dock är otillräckliga. Miljöpartiet återkommer i en särskild motion om detta. Till miljöavgifterna bör läggas den riskpremie som svarar mot statens och svenska folkets risktagande vid ev. kärnkraftshaverier. Hänsyn bör även tas till skador utanför vårt land (uranbrytningen, stödet till kärnvapenindustrin m.m.).

7. Skatteintäkter

Först beräknas skatteintäkterna vid oförändrad energiförbrukning, därefter diskuteras kärnkraftsavveckling och dynamiska effekter.

Skatteintäkter budgetåret 1989/90

	Enligt nuvarande system/milj.kr.	Enligt mp:s förslag/milj.kr.
Vattenkraftsskatt	1 030	6 825 (65 TWh)
Elskatt ¹	6 572	0
Kol		2 500
Torv		60
Olja (ej för	10 520	10 200
Gasol fordons-		350
Naturgas drift)		460
Bensin	16 300	27 400
Diesel	2 680	3 230
Kilometerskatt	2 300	6 180
Flygbränsle	0	1 360
Kol, elprod	0	72
Olja, elprod	0	63
Gas, elprod	0	30
Kärnbränsle (200 TWh)	0	7 000
Summa	39 402	65 730

8. Dynamiska effekter

Mot. 1988/89
N418

Uppenbarligen kommer så stora skattejusteringar att påverka förbrukningen av energi, dels genom incitament till besparingar, dels genom övergång från en dyrare energiform till en billigare. De billigare är då i första hand de miljövänliga inhemska alternativen. Med utgångspunkt från de nya skattenivåerna kommer även fortsättningsvis kärnkraften under 1989/90 att stå för den högsta elproduktionskostnaden och därför vara prisstyrande. Höjningen 4,2 öre/kWh för hushåll och 6,4 för industrin kan förväntas leda till följande effekter:

Elvärmen 25 TWh reduceras och industrin ställer delvis om från el till olja. Därtill kommer besparingseffekterna:

Elpannor används ej	4 TWh
Elvärme byts till oljevärme	4 TWh
Elvärme byts till biobränsle	2 TWh
Industrin ställes om till olja	3 TWh
Besparing	4 TWh
Summa reduktion	17 TWh

När transmissionsförlusterna inräknats blir resultatet att kärnkraftsproduktionen kan minskas med i medeltal 18,5 TWh under året – mindre i början, mer i slutet av året, vilket betyder att uranskatten minskar med 1 665 milj.kr.

Samtidigt ökar förbrukningen av olja med ca 13 TWh och av biobränsle med ca 2,5 TWh.

Nettoeffekten blir: minskad uranskatt	1 800 milj. kr.
ökad oljeskatt	1 534 milj. kr.

Den höga skatteökningen på bensin och kilometerskatt bör leda till minskad biltrafik. Antag att såväl personbils- som lastbilstrafiken minskar med 13 % det första året. Skattebortfallet blir 4 785 milj.kr.

Höjningen av skatten på bränslen är från 9,8 öre/kWh till 11,8 öre/kWh för olja och större höjningar för kol och naturgas. Genomsnittshöjningen är 25,4 %, vilket antas leda till en förbrukningsminskning med 3 % och en skatteminskning med 400 milj.kr.

Summa skatter efter dynamiska effekterMot. 1988/89
N418

Vattenkraft	6 825
Kol	2 400
Torv	60
Olja	11 434
Naturgas	460
Gasol	350
Drivmedel	
+ kilometerskatt	32 025
Flygbränsle	1 180
Kol, elprod	72
Olja, elprod	63
Kärnbränsle	5 200
Summa	60 069
Enligt tidigare skattesatser	39 402
Budgetförstärkning	20 667

9. Treårig kärnkraftsavveckling

Förutsättningen är att en tredjedel av kärnkraftseffekten (67 TWh) avvecklas varje år vilket leder till att kärnkraftsproduktionen blir:

1989/90	56 TWh (el)	168 TWh (termisk) i medeltal
1990/91	33 TWh (el)	99 TWh (termisk) i medeltal
1991/92	11 TWh (el)	33 TWh (termisk) i medeltal
1992-06-30	0 TWh (el)	0 TWh (termisk)

Vi har sett att det första året leder prisökningarna till en avvecklingseffekt som är större än ovanstående: $67 - 18,5 = 48,5$. Även in på andra året kommer förmodligen skatteinstrumentet att vara tillräckligt för en avveckling. Senare under året krävs en ökning av elproduktionen i kondenskraftverken som är oljeeldade. Då uppstår en press uppåt på elpriset. Rörlig marginalkostnad är därvid ca 21 öre. Råkraftspriset ökar alltså från 16 till 21 öre. Härtill kommer skatteeffekten som ger en ökning för hushåll med 1,4 öre/kWh och för industri med 3,6 öre/kWh. Med hänsyn till överföringsförluster blir då nettohöjningen för elkraft ca 5,4 öre/kWh för hushåll och 9,1 öre/kWh för industri. Detta kommer att vara ett kraftigt incitament till den reduktion av elförbrukningen som är nödvändig för att en kärnkraftsavveckling skall kunna genomföras. Den budgetförstärkning på 20 667 milj. kr. som redovisats ovan kommer att stegvis att minska under de följande avvecklingsåren. Skulle elknapphet uppstå kan detta justeras kommande budgetår genom att oljeskatten för elproduktion ökas. Detta är också ur harmoniseringssynpunkt önskvärt. Av budgetförstärkningen används ca 2 000 milj. kr. till att täcka omställningskostnader i samband med avvecklingen.

- Ca 500 milj. kr. används till konsekvenslindrande åtgärder för hushåll med direktverkande elvärme
- ca 500 milj. kr. används för stöd till husägare som ställer om från elvärme till annan energi

- ca 1 000 milj. kr. används för konsekvenslindrande åtgärder i elkärvande industri
- ca 1 000 milj. kr. används till ersättning till kärnkraftsbolagen i samband med förstatligandet.

Mot. 1988/89
N418

Alla dessa kostnadsposter kommer att behövas under avvecklingstiden och avtrappas stegvis under och efter avvecklingen.

10. Kärnkraftsavvecklingen och den långsiktiga energiplanen

- a) Det första steget vid en kärnkraftsavveckling är lämpligen att de kärnkraftverk som ägs av privata och kommunala intressen helt överförs i statens ägo. Detta sker genom ett exproprieringsförfarande. Ägarna skall därvid kompenseras för eget kapital och obeskattade reserver. Hänsyn tas också till att de fonder för kärnkraftens avfall som föreligger är helt otillräckliga för att omhänderta det avfall som föreligger då snabbavvecklingen är avslutad.
- b) Nästa steg är införandet av energiskatter enligt ovan. Regeringen bör därefter utarbeta detaljerade bestämmelser för hur de 2 000 milj.kr. skall användas som kompensation och stöd till omställning för de grupper som särskilt drabbas av kärnkraftsavvecklingens negativa konsekvenser.
- c) Elproduktionen måste reduceras kraftigt under den treåriga avvecklingstiden enligt nedanstående tabell.

Netto elproduktion i TWh/år:

Producerat	1987	Efter avveckling
Vattenkraft	71	65
Kärnkraft	64	0
Industrimottryck	3	4
Kraftvärmeverk	3	6
Oljekondensverk	0	20
Import	- 4	5
Summa	137	100

Minskningen av elkonsumtionen uppnås genom följande:

Besparingar	17
Ersättning i form av värmeenergi	15 (inkl. förluster)
Minskade elförluster	5
Summa	37

Ökad oljeförbrukning (omedelbart efter avvecklingen):

Mot. 1988/89
N418

Oljeeldade kraftverk	55 TWh
Oljepannor	8 TWh
Summa	63 TWh

- d) Med en besparing på 8 TW/år tar det åtta år att återkomma till 1988 års oljeförbrukning (ca 210 TWh). Vid en fortsatt besparing på ca 2 % per år är man efter ytterligare 17 år nere i 149 TWh. Målsättningen är 15 % av 210 TWh eller 32 TWh.
- e) Detta innebär att 117 TWh oljeenergi skall ha ersatts med andra energiformer. Den totala energibalansen förändras då enligt följande. Detta kräver en kraftig omläggning av energiproduktionen på alla områden och särskilt inom transportområdet.

Tillförd energi TWh/år:

Energislag	1987	efter 25 år
Fossila bränslen	246	32
Kärnkraft (netto)	64	0
Vattenkraft	71	65
Biobränslen	66	134
Vindkraft	0	20
Solenergi, spillvärme	7 ¹	20
Summa	454	271

Anm. 1. Solenergi tillföres huvudsakligen via värmepumpar (jordvärme, sjövattnen).

Exakt hur energiförbrukningen skall fördelas efter 25 år och 40 % besparing kan givetvis ej i detalj fastställas nu. Nedanstående tabell anger hur miljöpartiet kan tänka sig en energibalans omkring år 2015:

Sektor	Elenergi TWh el	Värmeenergi TWh termisk	Total TWh
Industri	38	57	95
Trafik	7	33	40
Övrig sektor	45	55	100
Förluster mm	10	26	36
	100	171	271

Den elektriska energin baserar sig på:

Vattenkraft	66
Vindkraft	20 (ev vågenergi)
Kraftvärme (mottryck)	8
Industriellt mottryck	4
Import	2
Summa	100

De fossila bränslen som fortfarande används förbrukas inom transportväsendet och vissa industrier. Inom transportväsendet används även förädlade biobränslen (biogas, metanol, etanol). Biobränslen används också för generering av de 12 TWh el mottryckskraft som anges i tabellen.

Med den totala energipolitik, miljöpolitik och ekonomiska politik som miljöpartiet de gröna förordar bör en sådan omläggning av energipolitiken vara fullt möjlig. Omläggningen kommer att eliminera vissa arbeten i energislösande och resursslösande industrier men kommer säkerligen att skapa lika många inom områden som inhemsk energiförsörjning (särskilt i glesbygd), reparation och återanvändning. Den bör leda till ett miljövänligare, mindre resursslösande samhälle men med ökad livskvalitet som lever i samklang med naturens krav.

11. Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att nuvarande elskatter och kärnkraftsskatt slopas och ersätts med energiråvaruskatter,
2. att riksdagen beslutar om nya skatteskalor för energi i överensstämmelse med tabell i avsnitt 6 i motionen,
3. att riksdagen beslutar att samtliga kärnkraftverk som ej är i statens ägo skall förstatligas,
4. att riksdagen begär att regeringen utarbetar en avvecklingsplan för kärnkraftsavveckling på tre år enligt de principer som anges ovan,
5. att riksdagen beslutar att kärnkraftsavvecklingen skall börja 1989,
6. att riksdagen begär att regeringen utarbetar en långsiktig energiplan med målsättningen minst 2 % energibesparing per år de närmast 25 åren, enligt principer som ovan angetts,
7. att riksdagen begär att regeringen i den i föregående moment angivna energiplanen skall inkludera reduktion av fossilbränsleanvändning med 85 % jämte förslag på erforderliga styrmedel för att genomföra detta,
8. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning för att utreda om kilometerskatten för dieselfordon kan ersättas med en energivaruskatt,
9. att riksdagen, därest yrkande 1 ej bifalles, begär att regeringen tillsätter en utredning som utarbetar förslag om hur elskatterna skall kunna ersättas av energiråvaruskatterna.

Stockholm den 18 januari 1989

Inger Schörling (mp)

Lars Norberg (mp)

Elisabet Franzén (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Eva Goës (mp)

